

6. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ 3. ÜNİTE: AHLAKİ DAVRANIŞLAR

Ahlak Sözlükte: huy, mizaç, karakter anlamına gelir. Terim olarak ise, insanın kendisi dâhil, varlıkla ve insanlarla ilişkilerinde nasıl davranması ya da nasıl davranmaması gerektiğini gösteren değer yargıları bütününe denir. Ahlak, bir toplumda genel olarak beklenen uyulması beklenen ve yapılması istenen görevlerin tümüdür. İnsanlar günlük hayatında farklı davranışlar gösterir. Bu davranışların bazıları olumlu davranışlar bazıları ise olumsuz davranışlardır. Başkalarına karşı doğru, dürüst, kibar, saygılı, adil, alçakgönüllü olmak olumlu davranışlardır ve bu davranışlara sahip insanlar toplum tarafından saygı ve sevgi görür. Alay etmek, kötü lakaplar takmak, yalan söylemek gibi olumsuz davranışlar ise bireye ve topluma zarar verir. Bu tür davranışlara sahip olan kimseler ise toplum tarafından hoş görülmez.

Bireyle toplumun huzur ve mutluluğu ahlaki davranışların varlığına bağlıdır. Ahlaki davranışlar; insanın kendisine, ailesine, çevresine ve topluma faydalı olmasını sağlar. Böylece insanın diğer insanlarla ilişkisi ahlak kurallarıyla düzene kavuşur. Kuran-ı Kerim’de övülen ve yapılması tavsiye edilen ahlaki davranışlar vardır bunlardan bazıları şunlardır; Doğru sözlü olmak, merhametli olmak, adab ve nezaket kurallarına uymak, vatanımızı sevmek.

1. DOĞRU SÖZLÜ OLMAK

Doğruluk, İnsanın söz, davranış ve niyet bakımından dürüst ve iyilikten yana olmasıdır. İnsan ilişkilerinde önemli bir yeri olan bu değer; güven, adalet ve samimiyet gibi erdemleri kapsar. Kişinin güven kazanmasını sağlayan en önemli özelliklerden biri doğru sözlü olmasıdır. Verdiği sözde duran, emaneti koruyan ve insanları aldatmayan bireyler toplum içinde saygı görür ve bu insanlara herkes güvenir. Dostlukların kurulmasında ve devam ettirilmesinde de doğru sözlü olmak çok önemlidir.

Doğruluğun zıttı yalandır. Yalan, insanların birbirlerine düşmanlık beslemelerine ve sosyal barışın bozulmasına sebep olduğu için bütün toplumlarda kötü bir davranış olarak kabul edilir. İnsanlar söyledikleri bir yalanı gizlemek için başka bir yalana başvurmak zorunda kalır. Bu durum zamanla insan ilişkilerinin zarar görmesine sebep olur. Doğru sözlü insan güven verirken yalan söyleyene güven olmaz. Bu nedenle doğru sözlü olmak güven ortamının oluşması için önemlidir.

Kuran-ı Kerim’de doğrulukla ilgili bir ayette şöyle buyrulur; “Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakının ve doğru söz söyleyin ki Allah sizin işlerinizi düzeltsin ve günahlarınızı bağışlasın...” (Ahsab Suresi 33/70). İslam yalan söyleyerek şahitlik yapmayı ve başkalarını aldatmayı da yasaklar. Yalancı şahitlikle ilgili bir ayette: “Ey iman edenler! Kendiniz, ana babanız ve en yakınlarınızın aleyhine de olsa Allah için şahitlik yaparak adaleti titizlikle ayakta tutan kimseler olun...”(Nisa Suresi 4/135) buyrulur. Bu ayet kişinin ayırım yapmadan herkese karşı dürüst ve adil olması gerektiği vurgular.

Ö
Ğ
R
E
N
N
E
T
A
K
A
D
E
M
İ

Doğruluk tüm peygamberlerin temel özelliklerinden biridir. Her konuda olduğu gibi ahlaki değerlerin uygulanmasında da bize en güzel örnek olan Hz. Muhammed'in hayatında dürüstlüğü vazgeçilmez bir yeri vardır. O, hayatı boyunca dürüstlüğü ilke edinmiş ve peygamber olmadan önce de halkı tarafından "el-emin" lakabıyla anılmıştır. Şakayla bile asla yalan söylememiştir. Hz. Peygamber doğruluktan ayrılmamış, Müslümanları da bu hususta uyarmıştır. **"Hz. Peygamber bir defasında bir annenin çocuğunu çağırıp 'Gel sana bir şey vereceğim.' dediğini işitince kadına, 'Ona ne verecektin?' diye sormuş. 'Kuru hurma.' Cevabını alınca şöyle buyurmuştur: 'Dikkatli ol ona bir şey vermemiş olsaydın, bu senin için bir yalan olarak yazılacaktı.' "** buyurarak verdiğimiz sözde durmamız gerektiğini söylemiştir. Bir ayette şöyle buyrulur: "Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz? Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz, Allah katında büyük gazap gerektiren bir iştir." ayetleri de yalan söylemenin olumsuz sonuçlarıyla ilgili Müslümanlar için uyarı niteliğindedir.

Hz. Muhammed doğru söz ve yalanı karşılaştığında bir hadisinde ümmetini şöyle uyarmıştır: **"Doğruluktan ayrılmayın. Çünkü doğruluk insanı iyiliğe, iyilik de cennete götürür. Kişi devamlı doğru söyler ve doğruluktan ayrılmazsa Allah katında 'doğru' olarak yazılır. Yalandan sakının! Çünkü yalan insanı kötülüğe, kötülük de cehenneme götürür. Kişi devamlı yalan söyler, yalan peşinde koşarsa Allah katında 'yalancı' olarak yazılır."**

Doğru sözlü olmak hem bireyin hem de toplumun huzuru için önemli bir özelliktir. Bu özelliği taşıyan insanlar vicdanen rahat olduklarından çevresindekiler için de güven sağlar. Dürüst insanlardan oluşan bir toplum daha güvenli, güçlü ve sağlıklı olur. Doğruluk gibi önemli bir özelliğin yitirilmesi ise toplumda güvensizlik ortamı oluşturarak insanları tedirgin eder. Yalan söylemek ne kadar vebal gerektiren bir davranış ise, duyulan her haberi araştırmadan doğru kabul etmek, bilerek ya da bilmeyerek yalanın yayılmasına sebebiyet vermek de dini ve

ahlaki bakımdan aynı derecede sorumluluk gerektiren bir davranıştır. Yüce Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'de bizi şöyle uyarmaktadır: **"Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığın şeyin peşine düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur"**(İsra Suresi 17/36)

Hz. Muhammed bir Müslüman'ın nasıl olması gerektiğini bir hadisinde şöyle ifade ediyor: **"Bir kişinin kalbinde aynı anda iman ile küfür, doğruluk ile yalancılık, hainlik ile güvenilirlik bir arada bulunmaz."**

2. MERHAMETLİ OLMAK

Merhamet; şefkat gösterme, acıma, yumuşak huylu olma, affetme ve bağışlama şeklinde tanımlanan merhametin ilişkili olduğu kavramlar vardır. Bu kavramlardan birincisi sevgidir. Çünkü yaratılanlara karşı şefkatli olmak onları sevmekle mümkündür. Merhametle ilişkili diğer kavramlar şefkat ve vicdandır. Tüm canlıların acıları karşısında duyarlı olmak vicdani bir sorumluluk olduğu kadar merhametin de gereğidir. Merhamet, Bir kimsenin veya bir başka canlının karşılaştığı kötü durumdan dolayı duyulan üzüntü, acıma duygusu" şeklinde tanımlanır.

Merhamet, dinimizde övülen ve tavsiye edilen ahlaki davranışlardan biridir. Merhametli olmak Kur'an-ı Kerim'de sıkça ele alınır. Merhametli olmak müminlerin başlıca nitelikleri arasında sayılmaktadır. Kur'an'da genellikle "rahmet" kelimesi ile ifade edilmektedir. Allah'ın rahmetini ifade eden isimlerin başta gelenleri besmelede de geçen "Rahman" ve "Rahîm" isimleridir. Allah'ın Rahman ismi, dünyada ki

yarattığı bütün varlıklara merhamet etmesini ifade eder. Dünya üzerindeki bütün canlılar, Allah'ın rahmeti sayesinde varlıklarını sürdürür. Allah Rahman isminin tecellisi olarak tüm yarattıklarına rızık verir ve onları korur. Rahîm ismi ise Allah'ın ahirette sadece kendisine inananlara merhamet etmesini ve onları bağışlayacak olmasını ifade eder.

Kur'an-ı Kerim'de Allah'ın (cc) rahmetini ifade eden ayetler bulunur. Bir ayette şöyle buyrulur; **“Ayetlerimize inananlar sana geldiğinde onlara de ki: Selam size! Rabb'iniz kendine merhamet etmeyi yazdı. Gerçek şu ki sizden kim bilmeyerek bir kötülük yapar da ardından tövbe edip kendisini düzeltirse bilsin ki Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir.”** (En'am Suresi 6/54) Bu ayet yüce Allah'ın rahmetine vurgu yapar.

Hayatını Kuran-ı Kerim'in ahlak anlayışı üzerine kuran Hz. Muhammed (s.a.v)'in müminlere karşı engin merhametini ve düşkünlüğünü özetleyen ifadeler bir ayette şöyle ifade edilmiştir: **“Ve seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.”** (Enbiya Suresi 21/107) Resûlullah'ın insanlara karşı yumuşak davranması “Allah'tan bir rahmet” olarak değerlendirilmektedir. Yüce Allah bu durumu **“Ant olsun, size kendi içinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki sizin sıkıntıya düşmeniz ona çok ağır gelir. O size çok düşkün, müminlere karşı da çok şefkatli ve merhametlidir.”** (Tevbe Suresi 9/128-129) ayetiyle bildirmektedir.

Dinimiz; Müslümanların her alanda ilişkilerini sevgi, merhamet, yardımlaşma ve dayanışma yönünde geliştirmelerini, sıkıntılarını paylaşımlarını emretmiştir, bir hayvanı ölüme terk edenin de cehennemlik olduğunu bildirmiş,

hobi için canlı hayvanı hedef alanları lânetlemiştir. Hadis ve ayetlerde gördüğümüz gibi İslâm bir merhamet dinidir.

Merhametli insanlar için kullanılan **“Karıncayı bile incitmez.”** ifadesi bir insanın merhametli olduğunu ifade eder. Temel değerlerimizden biri olan merhamet; kin, kibir, kıskançlık ve nefret gibi olumsuz duyguların da önüne geçer. Bu sayede bulunduğumuz yerde huzur ortamı ve karşılıklı anlayış oluşur. Merhamet, bireylerin güven ve huzur içinde yaşaması için önemli bir faktördür. Merhametli insanlar yaşamın her alanında sorunların çözümü için gayret göstererek dayanışma ve paylaşmanın artmasına katkı sağlar.

3. ADAP VE NEZAKET KURALLARINA UYMAK

İnsan yaratılışı gereği toplumsal bir varlıktır. Toplumsal yaşamın düzen içinde devam edebilmesi için insanlar bir takım kurallara uymak zorundadır. Adap ve nezaket kurallarına uymak, toplumsal düzeni ve uyumu sağlamaya insani ilişkileri güçlendirmeye yardımcı olur. Toplum içinde nasıl davranacağını, nasıl hareket edeceğini belirleyen kurallara nezaket kuralları olarak adlandırılır. Adap, edep kelimesinin çoğuludur. Edep; bir toplumun örfünü, âdetini, kurallarını almış iyi ve güzel davranışlar demektir. İyi ahlak, incelik, terbiye anlamlarına da gelir.

Nazik kelimesinden türetilen nezaket kelimesi insanların birbirine kibar, saygılı ve ölçülü davranmaları anlamına gelir. Nazik insanlar, etrafındaki insanlara saygıyla yaklaşır ve onlarla konuşurken kullandığı kelimelere dikkat eder. İnsanları kırmamaya dikkat ederek her zaman ölçülü hareket eder. Toplumda adap ve nezaket kurallarına uyan kişiler arttıkça insanların birbirlerine karşı sevgi ve saygıları artar, toplumda birlik ve huzur ortamı oluşur. Toplumsal hayatın her alanında uyulması gereken adap ve nezaket kuralları vardır. Yapılan bir iyiliğe karşı teşekkür etmek, birisiyle karşılaşınca selam vermek, karşımızdaki kişinin sözünü kesmeden dinlemek, gerektiğinde özür dilemeyi bilmek bunlardan bazılarıdır.

- ★ Toplu taşıma araçlarına binerken sıraya girmek,
- ★ Uyandığımızda ailemize “Hayırlı sabahlar!”,
- ★ Sofradan kalkarken annemize “ellerine sağlık” demek
- ★ Servise bindiğimizde arkadaşlarımıza “Merhaba!” demek gibi sözler nezaket kurallarına örnektir.

Dinimiz hayatın her alanında ölçülü ve dengeli olmayı tavsiye eder. Kuran-ı Kerim’de hayatımızın her alanında uyulması gereken adap ve nezaket kurallarına örnek verilir. Allah bir ayette şöyle buyurur: **“Ey iman edenler! Bir topluluk diğer bir toplulukla alay etmesin, zira onlar kendilerinden daha iyi olabilirler. Kadınlar da başka kadınlarla alay etmesinler çünkü alay edilenler edenlerden daha iyi olabilirler. Biriniz diğerinizi aşağılamayın, birbirinize kötü ad takmayın...”** (Hucurat Suresi 49/11)

Hiz. Muhammed (sav), adap ve nezaket kurallarıyla alakalı olarak Müslümanları şu altı konuda uyarmıştır: **“Müminin mümin üzerinde altı hakkı vardır: Hastalandığında onu ziyaret eder, öldüğünde cenazesinde bulunur, kendisini davet ettiğinde icabet eder, onunla karşılaştığında selam verir, aksırdığında ona hayır duada bulur nur, yanında ve gıyabında onun için samimi davranır.”**

A. Selamlaşma Adabı

Müslümanların birbirlerine iyi niyet ve saygı, sevgi dileklerini bildirmek üzere söyledikleri “Allah (cc) sana sağlık, sıhhat, afiyet, esenlik, barış, güven, huzur, sevgi versin.” anlamındaki dua cümlesidir. Selâmlaşma, Müslümanların birbirine “Selâm sizin üzerinize olsun, Allah sizi her türlü kaza ve beladan korusun” anlamına gelen “selâmün aleyküm/es-selâmü aleyküm” diyerek hayır duada bulunması; diğerinin de “ve aleyküm selâm/aleykümü's-selâm” diyerek aynı duayla karşılık vermesidir. Müslümanlar arasında ortak dil olan selam, huzurun ve beraberliğin sağlanmasına önemli katkıda bulunur. Birçok selamlaşma ifadesi bulunur. Bunlardan bazıları “günaydın, merhaba, selam, selamün aleyküm” gibi ifadeleridir. Müslümanlar için en güzel selamlaşma örneği “Selam senin üzerine olsun.” anlamına gelen “Selamünaleyküm.”dür.

Dinimiz selamlaşmaya büyük önem verir. Kur'an-ı Kerim’de selamlaşma ile ilgili “Size bir selam verildiği zaman ya daha güzeliyle veya dengi ile karşılık verin.” İfadeleriyle selam verenin selamını almamız gerektiği ifade edilir.

Hiz. Peygamber (s.a.v) barışın ve huzurun yayılmasında selamın önemini şu sözlerle ifade eder **“İman etmedikçe cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmedikçe de iman etmiş olmazsınız. Size, yaptığınız taktirde birbirinizi seveceğiniz bir iş göstereyim mi? Aranızda selamı yayın.”** buyurmaktadır.

Peygamber Efendimiz, çoğu zaman ilk selam veren olurdu. Biriyle karşılaştığımızda ilk önce selam veren, biz olmaya çalışırız.

Bir insana selam vermek için illa onu tanımamız gerekmez, tanımadığımız kimselere de selam vermeliyiz. Bir topluma girerken selam verdiğimiz gibi oradan ayrılırken de selam vermeliyiz. Biri bize selam verdiğinde, onun duyabileceği bir ses tonuyla karşılık veririz. Selam verip ve almayı, kaba ve sert veya yılışık bir sesle yapmamalıyız. Birden fazla kişi ile bir topluma, kalabalık bir ortama girmişsek, içimizden birinin selam vermesi yeterlidir. Oradaki kalabalıktan sadece birinin selamı alması da yeterlidir.

Birini gördüğümüzde, bir kalabalığa girdiğimizde konuşmaya başlamadan öne selam vermeliyiz. Selamlaşmada, küçük olanın büyüğe; az olan grubun çok olanlara; yürüyenin oturan; binek üzerinde bulunanın yaya olana, selam vermesi gerekir.

Dinimizde, selam vermeden ve izin almadan başka birinin evine girmek yasaktır bu konuyla ilgili ayette **“Ey iman edenler! Kendinizi tanıtp izin almadan ve içinde oturanlara selam vermeden kendi evlerinizden başka evlere girmeyin...”** (Nur Suresi 24/27-29) buyrulur.

B. İletişim Ve Konuşma Adabı

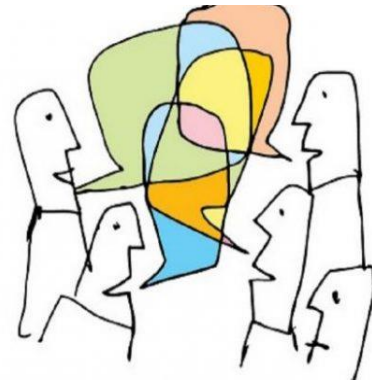
İnsanları diğer canlılardan ayıran bir diğer özelliği konuşarak anlaşmasıdır. Konuşmak iletişimin temel unsurlarındandır. İnsanlar konuşarak duygularını, düşüncelerini, sevinç ve üzüntülerini paylaşırlar. Böylece başta aile olmak üzere çevresindekilerle iletişimde bulunur. Bu iletişimin sağlıklı kurulabilmesi için de dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Bunlara “iletişim ve konuşma adabı” denilmektedir.

İletişim ve konuşma adabına uygun davranmanın en önemli kurallarından biri doğru sözlü olmaktır. Bu konuda örnek alacağımız kişiler peygamberlerdir. Konuşurken yalandan uzak durmamız ve dürüstlüğü ilke edinmemiz karşındaki kişinin güvenini kazanmamızı sağlar. Bu konuyla ilgili Kur'an-ı Kerim'de **“Ey iman edenler! Allah'a itaatsizlikten sakının ve doğru söz söyleyin ki Allah sizin işlerinizi düzeltsin, günahlarınızı bağışlasın...”** (Ahsab Suresi 33/70) buyrulur.

Hz. Peygamber, doğruluğundan emin olmadığımız bilgiyi paylaşmamamız gerektiğini **“Duyduğu her şeyi söylemesi, kişiye günah olarak yeter.”** sözüyle ifade etmiştir. Gerektiğinde bilmiyorum deme erdemine sahip olmalıyız. Gıybetten çirkin söz ve davranışlardan, münakaşalardan uzak durmalıyız.

Konuşurken açık anlaşılır ifadeler kullanmamız iletişim adabının bir diğer önemli kurallarındandır. Hz. Muhammed (sav) her konuda olduğu gibi bu konuda da bizlere örnek olmuştur. Konuşurken kırıncı ifadeler kullanmamak ve bağırarak konuşmamak iletişimde dikkat edilmesi gereken hususlardandır. Dinimizde, insanlar güzel bir şekilde konuşmaya teşvik edilir. Bu konu ile ilgili bir ayette **“... İnsanlara güzel söz söyleyiniz!..”** (İsra suresi 17/53) buyrulur.

Cevâmiu'l-kelim, az sözle çok şey anlatma anlamına gelir. Hz. Peygamber'e az sözle çok şey anlattığı için cevamiu'l kelim denilmiştir. Fazla konuşmak, tekrarında fayda olmayan şeyleri tekrar etmek ve lüzumundan fazla konuşmamak gerekir. Hz. Peygamberin (s.a.v.); **“Kişinin faydasız şeyleri terk etmesi, onun Müslümanlığının güzelliğindendir.”** yine başka bir hadisinde **“Dilini fazla konuşmaktan tutan ve malının fazlasını infâk eden kimseye müjdeler olsun.”** buyurmuştur.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte yeni iletişim yolları ortaya çıkmıştır. Bunlardan en yaygın olanı internet ve sosyal medyadır. Gündelik hayatımızın ayrılmaz parçası hâline gelen bu iletişim araçları doğru kullandığımızda hayatımızı kolaylaştırır. İnternet ve sosyal medya, uzaktaki kişilerle iletişim kurmamızı, geniş kitlelere ulaşmamızı sağlar. Sosyal medya, sağladığı imkânların yanı sıra doğru kullanılmadığı takdirde riskler taşımaktadır. Bu nedenle sosyal medyayı kullanırken dikkat etmemiz gereken kurallar vardır bunlar;

- # Türkçeyi doğru kullanmalıyız.
- # İletişim ve kimlik bilgileri herkese açık şekilde paylaşılmamalıdır. Özel bilgiler herkesle paylaşılmamalıdır,
- # Başkalarının özel bilgilerini araştırmamalıyız, mahremiyetin korunmasına özen gösterilmelidir.
- # Başkalarının mesajlarını okumamalıyız.
- # Doğruluğundan emin olmadığımız her haberi paylaşıp yaymamalıyız.
- # Yüz yüze iletişimde yapılamayacak davranışlar sosyal medyada da sergilenmemeli, kaba ve kırıcı sözlerden kaçınılmalıdır. Hakaret küfür içerikli yorumlar yapmamalıyız.

C. Sofra Adabı

Yeme içme bütün canlılar için temel bir ihtiyaçtır. İnsan bu ihtiyaçlarını karşılarken bazı hususlara dikkat etmesi gerekir. Yeme içme sırasında uyulması gereken bu kurallara “sofra adabı” denir. Sofra adabı dinimizde önem verilen bir konudur. Hem Kuran-ı Kerim’de hem de hadislerde bu konuda uyarılar yer almaktadır. Kuran-ı Kerim’de şöyle buyrulur: “...Yiyin için fakat israf etmeyin. Çünkü O, israf edenleri sevmez.” (Araf suresi 7/31)

Hz. Peygamber (sav), yeme içmeye başlamadan önce elleri yıkamamız gerektiğini buyurmuştur. El temizliğinin önemini anlattığı bir sözünde **“Yemekten önce ve sonra ellerinizi yıkayınız. Yemekten önce ve sonra elleri yıkamak yemeği bereketlendirir.”** buyurmuştur. Sofra adaplarından akla ilk geleni, yemeğe besmeleyle başlamaktır. Allah’ın Resulü bir sözünde “Biriniz yemek yiyeceği zaman ‘Bismillâh’ desin. Eğer yemeğin başında besmele çekmeyi unutursa “Bismillâhi fi evvelihî ve âhirihi” (Başında da sonunda da Allah’ın adıyla) desin.” buyurarak buyurur.

Dikkat etmemiz gerek başka bir konu da yemek yerken sağ elle ve kendi önünden yemektir. Bu konuyla ilgili Ömer İbni Ebu Seleme şöyle anlatmaktadır: “Resulullah’ın terbiyesinde bir çocuktum. Yemekte elim, tabağın her tarafında dolaşıyordu. Resulullah bana ikazda bulundu: ‘Evlat! Besmele çek, sağ elinle ye, önünden ye!’ Bundan sonra hep böyle yedim.”

Dinimiz rızıkımızı helal yollardan kazanmamız gerektiğini ve verdiği nimetlerden dolayı Allah’a (cc) şükredilmemiz konusunda bizleri uyarır. Bu durumu ifade eden bir ayette şöyle buyrulur: **“Allah’ın size verdiği helal ve güzel rızıktan yiyip için ve eğer yalnız Allah’a kulluk ediyorsanız O’nun nimetine de şükredin.”** Hz. Peygamber de yemeğin sonunda **“Beni doyuran, gücüm ve kudretim olmadığı hâlde bana rızık veren Allah’a hamdolsun...”** diyerek dua ederdi. Kişi aşırı yemek yemekten kaçınması gerekir bu konuda Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: **“Kişi midesinin üçte birini yemeğe, üçte birini içmeye, üçte birini de boş bırakmalıdır.”**

Sofra adabı ile ilgili diğer kurallar şunlardır: Yemek yerken hızlı yememek, ağız şapırdatmamak, ağızımızda yemek varken konuşmamak, tabağımıza yiyebileceğimiz kadar yemek almak, yemeğimizi bitirmek ve israf etmemek, yemekle ilgili olumsuz şeyler söylememek, yemek yapan kişiye teşekkür etmek, sofradaki herkesle beraber yemeğe başlamak, yemeği oturarak yemektir.

4. VATANIMIZI SEVMEK

Vatan (Yurt): Bir kimsenin doğup büyüdüğü; bir milletin hâkim olarak üzerinde yaşadığı, barındığı, gerekirse uğrunda canını vereceği toprak parçasına denir. Vatan, milleti meydana getiren değerlerin başında gelir.

Millet (Ulus): Aynı topraklar üzerinde yaşayan; aralarında din, dil, tarih, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğuna denir. Vatan yalnızca doğup büyüdüğümüz, üzerinde yaşadığımız toprak parçası değildir. Vatan, milleti geçmişiyile birleştirir ve geleceğe bağlar. Aynı vatanda yaşayanlar sadece ortak bir coğrafyayı paylaşmazlar. Din, dil, tarih, ahlak ve gelenek gibi değerleri de paylaşırlar. Bir vatana sahip olan millet dilini özgürce konuşabilir, ibadetlerini serbestçe yapabilir. Yine bu sayede insanlar, örf ve âdetlerini yaşatabilir ve gelecek kuşaklara aktarabilirler.

Peygamberimiz (s.a.v): **“Vatan sevgisi imandandır”** buyurmuştur. Vatanını korumak ve düşmana karşı canla başla mücadele etmek dinimizin emirlerindendir. Bu emri yerine getiren Müslümanlar, şehitlik ve gazilikle müjdelenmiştir. İnsanların içlerinde daha yaratılıştan vatan sevgisi bulunur.

Şehit: Allah (cc) yolunda veya kutsal bir ülkü ve inanç özellikle vatan, namus, mal ve can güvenliği için savaşıırken öldürülen Müslümanlara denir. Hz. Muhammed (sav) şehitliğin önemini anlattığı bir sözünde **“Cennete giren hiçbir kimse, yeryüzündeki her şey kendisinin olsa dahi dünyaya geri dönmeyi arzu etmez. Sadece şehit, gördüğü ileri derecedeki itibar ve ikram sebebiyle tekrar dünyaya dönmeyi ve on defa şehit olmayı ister.”** buyurmuştur.

Başka bir ayette Allah şöyle buyurur: **“Allah yolunda öldürülenlere ölüler demeyin aksine onlar diridirler fakat siz anlayamazsınız.”**(Bakara Suresi 27/154)

Ömer Halis Demir, 15 Temmuzda meydana gelen darbe girişimini önlemek için çekinmeden canını feda etmiş ve darbecilere engel olmuştur. Darbeciler tarafından şehit edilen Ömer Halis Demir, gösterdiği büyük kahramanlıkla 15 Temmuz darbe girişiminin seyrini değiştirmiş en yüce makam şehitlik makamına yükselmiştir.

Gazi: Vatani için savaşan ve savaşıırken yaralı veya sağ dönen kişiye ise gazi denilmektedir. Gaziler ve şehitler vatani için canlarını ortaya koyan kahramanlardır. Çanakkale savaşında 275 kiloluk top mermisini tek başına kaldırarak yerleştiren Seyit Onbaşı Türkiye Cumhuriyetinin kaderini değiştiren Çanakkale Savaşının kazanılmasında en önemli rolü oynamıştır. Tarihimiz, vatani için gözünü kırpmadan canını verenlerin kahramanlıklarıyla doludur. Vatan için gösterilen mücadeleye en güzel örnek Çanakkale Savaşıdır. Üzerinden yıllar geçmesine rağmen bu kurtuluş mücadeleleri hâlâ coşkuyla anılmakta ve hakkında kitaplar yazılmaktadır. Egemenliğin, bağımsızlığın ve yurt bütünlüğünün korunması için bütün imkânların seferber edildiği. Kurtuluş

Savaşı, vatan savunmasının bir diğer güzel örneğidir.

Bayrak: Bir milletin bağımsızlık mücadelesini ve özgürlüğünü temsil eder. Türk milletin bayrağı şehitlerin kanından almıştır. Kırmızı renk bağımsızlık için savaşan şehitlerin kanını temsil ederken beyaz renk bağımsızlık gibi değerleri barındırır.

İstiklal Marşı: Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin milli marşıdır. Mehmet Akif Ersoy tarafından kaleme alınmıştır. 12 Mart 1921'de I.TBMM tarafından İstiklal Marşı olarak kabul edilmiştir. Marşın bestesini Osman Zeki Üngör yapmıştır. Türk milletin bağımsızlığını temsil eder.

Vatan düşmanlara karşı güçlü bir şekilde korunabilmesi için millî birlik ve beraberliğin sağlanması çok önemlidir.

Yakın bir tarihte gerçekleşen 15 Temmuz 2016'da meydana gelen darbe girişimi kısa sürede bastırılması milli birlik ve beraberliğin önemini bir kez daha göstermiştir. Darbecilere karşı büyük bir cesaretle sokaklara çıkan Türk milleti sayesinde bu hain girişim önlenmiştir.

Bizlere emanet edilen bu vatani savunmak hepimizin görevidir. Bu görevlerin başında vatanımızı korumak ve geliştirmek için çaba göstermek gelir. Bu inançla daima çok çalışmalı, sorumluluklarımızı en güzel şekilde yerine getirmeliyiz. Tehlikeli bir durumda nasıl ki herkes üzerine düşeni yapıyorsa barış zamanında da aynı bilinçle hareket etmeliyiz. Vatanimize bayrağımıza milli değerlerimize sahip çıkmalıyız. Düşmanlara karşı birlik ve beraberliğimizi bozmamalıyız. Din, ırk, mezhep ayrımı yapmadan bu cennet vatana sahip çıkmalıyız.

5. BİR DUA ÖĞRENIYORUM: KUNUT DUALARI

Dua etmek insan hayatında önemli bir yere sahiptir. İnsanların günlük hayatlarında farklı durumlar için okudukları dualar vardır. Kunut duaları bu dualardandır sözlükte "itaat etmek, ibadet etmek ve ayakta durmak" gibi anlamlara gelir, terim olarak ise "namazda Allah'a (cc) sığınmak ve dua etmek" anlamlarına gelir. Zor durumlarda, salgın hastalık zamanlarında ve doğal afetlerde de Allah'a (cc) sığınmak için Kunut dualarının okunduğu rivayet edilmiştir. Bu dualar okunarak Allah'tan (cc) yardım ve bağışlanma dilenir. Kunut duaları, yatsı namazının ardından kılınan vitir namazının son rekâtında okunur.

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِينُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنَسْتَهْدِيكَ
وَنُؤْمِنُ بِكَ وَنُؤْتِبُ إِلَيْكَ * وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ *
وَنُثْنِي عَلَيْكَ الْخَيْرَ كُلَّهُ نَشْكُرُكَ وَ لَا نَكْفُرُكَ *
وَنَخْلَعُ وَ نَتَرَكُ مَنْ يَفْجُرُكَ *

Okunuşu:

Allâhümme innâ nestaînüke Ve nestağfirüke Ve nestehdik Ve nü'minü bike / Ve netübü ileyk Ve netevakkeli aleyk Ve nüsnî aleykelhayra küllehü neşküruke velâ nekfürük Ve nahleu ve netrukü meyyefcürük

Anlamı:

Allah'ım! Senden yardım isteriz, günahlarımızı bağışlamanı isteriz, razı olduğun şeylere hidayet et meni isteriz. Sana inanırız, sana tövbe ederiz. Sana güveniriz. Bize verdiğin bütün nimetleri bilerek seni hayır ile överiz. Sana şükrederiz. Hiçbir nimetini inkâr etmez ve onları başkasından bilmeyiz. Nimetlerini inkâr eden ve sana karşı geleni terk ederiz.

اللَّهُ أَكْبَرُ

اَللّٰهُمَّ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ لَكَ نُصَلِّي وَ نَسْجُدُ

وَ اِلَيْكَ نَسْعٰى وَ نَخْشٰى وَ نَخْشٰى عَذَابَكَ

وَ نَخْشٰى عَذَابَكَ ۝ اِنَّ عَذَابَكَ بِالْكَافِرِ مُلْحِقٌ

Okunuşu:

Allâhümme iyyâkena'büdü Velekenüsallî
Venescüdü / Veileyke nes'â Venahfidü / Nercû
rahmeteke Venahşâ azâbeke Inne azâbeke
bilküffârî mülhik

Anlamı:

Allah'ım! Biz yalnız sana kulluk ederiz. Namazı yalnız senin için kılarız, ancak sana secde ederiz. Yalnız sana koşar ve sana yaklaştıracak şeyleri kazanmaya çalışırız. İbadetlerini sevinçle yaparız. Rahmetinin devamını ve çoğalmasını dileriz. Azabından korkarız, şüphesiz senin azabın kâfirlere ve inançsızlara ulaşır

HAZIRLAYANLAR

Hatice AYDIN - Egemen DOĞAN